

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De fide, spe, charitate - Cod. Ettenheim-Münster 200

Lugo, Juan

[Köln, Rom], 1635

Dispvatio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-117176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117176)

TRACTATUS DE CHARITATE DISPUTATIO I

De essentia Charitatis.

Charitatis tam actualis quam habitualis essentia potissimum derivatur ab ex ordine de obiecto formali de quo imprimis agendum est, & obiter colligimus charitatis unitatem, & an sit vera amicitia cum Deo.

SECTIO I

De obiecto formali Charitatis.

Supponenda est primo distinctio obiecti saepe tradita in superioribus in materiale & formale, materiale est in quo non proprie sed per aliter, formale vero est illud quod se tendimus. Supponendum quoque in amore benevolentiae duplex est obiectum, alterum est cui amamus bonum & hoc terminat proprie benevolentiam seu amicitiam; alterum est bonum quod amamus, nam ut quando desidero Petri unitatem, sanctas & obiectum quod, Petrus vero est obiectum seu frater cui. deinde volo etiam media de ponendam illam unitatem qua media amantur etiam in se, & de se unitatem.

Hinc supponitis in virtute charitatis potius distinguenda haec via obiecti materialis obiectum seu finem cui, hic est ipse Deus quem charitas amat & cui vult bona, deinde datur obiectum quod amatur & hoc sunt diversa bona quae potius velle Deo; aliqua intrinseca quales est beatitudo infinita & aliae affectiones intrinsecae Dei, & quibus charitas gaudet; alia vero sunt extrinseca Deo quales est gloria, fides Dei seu Dei gloria augeatur inter homines & angelos;

denig

Deus potius velle alia ut videtur ad hanc Dei glorificationem qua-
les, et exhortationes, conaciones, bona exempla, et hinc similia, quae
omnia charitas vult ut videtur ad illum finem.

Loquendo ergo de obitu finali charitatis res conueni-
unt esse bonitatem infinitam Dei, quod videtur supponere pro actu
S. Thomas in 2° 2^a 2^a art. 2° in corpore. Iam probat charita-
tem esse specialem virtutem, ex eo quod hinc specialis obitu nempe bonum
in quantum est obitu beatitudinis. videatur Suarez in 2° 2^a
dis. 1. sect. 2. et alij recentiores, qui res in hoc ab eo vlla distinctione
conueniunt. Iam res est aliqua difficultas de sensu S. Thomae, dum
docet obitu charitatis esse bonum in quantum est beatitu-
dinis obitu, nam videtur in hoc confundere charitatem cum ha-
bitu spei, vel cum amore concupiscentiae, qui tendit in Deum prout
est vera beatitudo obitua seu bonum, prout quod idem non est verita-
tiam charitatis, quae non querit quae sua sit, sed ab eo vltimo respectu ad
proprium complementum dicitur Deum, quod Deus in se est infinitus bonus
etiam non est futurus bonus.

Ad hoc quod facile est mentem S. Thomae aliam esse scilicet
obitu charitatis esse bonitatem diuinam, illam, inquam, quam
Deus in se habet et per quam labat appetitum beatum et beat affectus,
quod sicut ad beatitudinem requiritur bonitas infinita quam Deus habet,
ita charitas mouetur a sola bonitate infinita quam Deus habet, quae
sicut facit in illum admirabilis affectum proprium: eum quod bonus
Israel Deus; ita mouet ad nobilissimum charitatis affectum quae
in minori bonitate non elicitur.

Contra hanc sententiam et veram doctrinam dux potest occu-
rere difficultates quae videntur sequi ex principijs positis. prima
est obitu finale charitatis non esse solam bonitatem diuinam, nam
sicut Deus solo sit finis cui, et per consequens ipse solo ametur amore
benevolentiae per charitatem, non tamen ipse solo finis qui se obitu quod
amatur, nam per charitatem, ut vultur, non solum volumus Deo sua
bona intrinseca sed etiam multa bona extrinseca, quales est glorificatio
et sanctificatio sui nobis, et quidem haec non videntur esse obitu in aale
charitatis sed finale, primo quia haec non amantur ut media ad alium
finem sed ut finis, ad quem ordinantur ad alia media, volumus e.
conuersionem in pietatem, reuersionem haereticorum, peccatorum cor-
rectionem, ut Deus glorificetur, hanc a. Dei gloriam in referimus
in alium finem, sed omnia referimus ad Dei gloriam et hinc gloria
amatur ut finis seu cuius gratia. deinde eodem modo volumus Deo
hanc glorificationem, sicut desideramus a misis sanctitatem vel honorem,
hac p.

motus diarius e' nung' principalis, q' h'et sanitas n' amet
vt rationem sed vt finis qui, eius tñ amor n' inuenit volunta-
tem quietam sed motam iam e' querentem aliquid extra se,
nempe Petrum quem amat, etiam si bonitas satisfactis n' adhee-
ret; e contra vero n' amat sapientiam Petri nisi moueretur
a bonitate ipsius Petri, nam h'et pot' e' alius affectu qui fer-
retur in sapientiam Petri videndo in ipsa quo velle Petrum e'
sanum n' q' Petrus sit sapiens vel bonus, sed q' bonum hoc q' e'
Petrum bene valere videndo in ipso, nunt' tñ in eam posito
n' ita amo sanitatem Petri vt sitam in illa sed relative ad aliud
in quo vltimo vitam, volo e. sanitatem Petri q' Petrus e' sa-
piens vel honestus ne h'et aliquam bonitatem quam vltimo
amo, e' in qua vido, e' h'et dicitur motum principalis, q'
sicut in ipsa vltimo vidit voluntas, sic ipsa e' primam
mouens, coetera vero mouens diarius e' dependenter ab illo
primo, atq' ideo h'et n' sit media, videtur tñ aliquomodo e'
ob'cti m'ale, quatenus n' amantur absolute sed relative. e' de-
pendenter ab alio q' absolute, e' magis amatur per eadem
actum.

Ex hac doctrina inferitur iam solutio difficul-
tatis propoita, amantibus e. caritatem habere multo ob'cti
f'ilia diaria, negamus tñ habere plusquam vnum ob'cti f'ile
primarium scilicet bonitatem infinitam Dei, coetera e. q'ia
charitas vult Deo h'et n' oia amantur vt media, oia tñ amantur
relative, e' dependenter ab illa infinita bonitate, Deo in qua
vltimo vidit charitas e' quam vltimam amat absolute, e' indepen-
denter ab o' alio bono, ideo namq' vult Deo gloriam externam
e' honorem apud hoies, q' Deus tñ se e' infinitus, bonus e' q'ia q'is
e' perfectus, ideo amabilissimus in seipso, ex quo p't solutio ad pri-
mam illam factam in ep'.

Ad 2am vero negamus illam pluralitatem ob'cti f'iales
diary sufficere ad infinitatem habitus charitatis, ad exemplum
vero de diuinitate habitum quibus volo mihi sanitatem vel ho-
nozem aut doctrinam. Et illa tunc n' e' motus diarius sed
primario. pro quo aduerte discrimen magna inter amorem
quo volo mihi doctrinam, e' amorem quo volo eam amice, nam
primus amor n' h'et pro motus aliam bonitatem nisi bonitatem de-
trine, non enim amo non bonus, et tamen amo mihi
bonum, non quia ego bonus, sed quia illud e' mihi bonum,
sistit

videtur ergo ille amor in bonitate doctrinae tanquam in unica 97.
et ultima bonitate, quae movet ad illam affectum, quando vero amo-
doctrinam amicus, non videtur affectus in bonitate doctrinae tanquam
in unica et ultima bonitate, quae movet ad illum affectum, sed
refert illum ad bonitatem quam amo in amico et ex eorum conglu-
centia sum erui amicus. hinc est vicium habitum amicitiae boni-
tatis ad volendo amico diversa bona, plures vero habitus diversos
ad volenda nobis eadem diversa bona. Charitas ergo quae est amicitia
erga Deum consistit ultimo in bonitate, ⁱⁿ creatura Dei, ut videmus, non debet
diversificari ex pluralitate bonorum quae volumus Deo.

Adverte tamen amorem quod dicitur amorem quo desi-
deramus nobis sanitatem habere, in bonitate sanitatis tanquam
in ultimo motivo, nos non dicere quod simpliciter videtur in illa tan-
quam in ultimo magis amato, magis est amamus nos quam sanitatem,
sed cum amare sit velle bonum et nobis velle bonum sanitatis,
magis amamus nos quam sanitatem, non tamen movet nos bonitas nostra
ad illum amorem, ut diximus, sed bonitas sanctorum quae est princi-
pale et totale motuum licet non sit principale obiectum amatum, et ideo
amor congruentiae, quo desideramus nobis Deum, non est actus theo-
logicus affectus sed intellectus, quod licet habet bonitatem Dei pro motivo o-
becto, non tamen videtur in illa tanquam in obiecto magis amato, sed in
nobis ipsi quos per illum alium magis amamus licet non moveamur
a bonitate nostra ad illum amorem.

Contra hanc solutionem obijci potest quod Deus non amat se,
ex motivo charitatis, sicut charitas nostra amat ipsum Deum. Pro-
perea: quia amor quo volo michi sanitatem est quo volo eam amice
non habet eam motuam formalem principalem, ut diximus, quia primus amor videtur
in bonitate sanitatis, sed vero in bonitate amici et simpliciter
amor quo Deus amat tibi gloriam extrinsecam, et amor quo nos
eamdem gloriam volumus Deo, non habet eam motuam formalem princi-
palem, sed primus amor videtur in bonitate gloriae, sed vero in boni-
tate infinita Dei.

Et negans respondet: quia licet possit homo amare tibi sanitatem
respondendo in bonitate sanitatis, quod est velle tibi sanitatem quae
bonitatem, sapientiam, et honestatem quam homo ipse homo per se habet,
sicut amatur ab alijs, sic etiam amatur se ipse a seipso, et tunc
amor quo sequitur amat homo habet eam motuam formalem in bonitate
quo amatur ab alijs. Deus itaque cum dicat in se infinitam
bonitatem infinitam amabilem amat seipsum respondendo quod suam
bonitatem, et propter hanc bonitatem amat tibi illa bona extrinsecam.

qui

qui amor h[ic] idem motuum foale principale. q[uod] h[ic] charitas
perata qua amatur Deus ad ho[m]ines.

Hanc doctrinam, quam olim hoc ip[s]e in loco tradidi,
inveni postea apud P. Koenig disp. 13. de spe act. j. parvis
mutatis, & leuatis sum. q[uod] viro docto eadem inuenerunt mens,
eam t[ame]n late & acriter talis no[m]i[n]e impugnat nouissime P. Koenig
disp. 7. de h[ic] scit. 2. subtractione 13. cuius arg[um]ta breuiter dis-
soluimus.

Primo ergo opponit num. 14. q[uod] dicitur rationi
horem n[on] amare seipsum quando vult tibi bonum, sed solum
amare illud bonum q[uod] tibi vult. Res certe, P. Koenig dicit
& expresse dicit num. 6. ip[s]e horem se obiectu[m] amatum, & res
& dicit, q[uod] ille amatur cui volumus bonum q[uia] bonum eius e[st], q[uod]
ergo volo mihi doctrinam q[uia] bonum meum e[st], vixit amo me per
illum actum. ideo ego dixi me quidem esse obiectu[m] solum amatum,
sed magis amatum quam bonum illud q[uod] mihi volo, motuum t[ame]n
amoris n[on] semper esse bonitatem quam in me ip[s]o inueniam, q[uia]
absq[ue] eo motu possum velle mihi bonum, sed motuum esse boni-
tatem illius rei quam mihi volo, motuum e[st]. e[st] q[uod] exortas
& mouet voluntatem quae prius quiesca[ta] erat, tunc a. q[uod] me
ip[s]um mouet e[st] bonitas doctrinae v. g. e[st] contra vero quando
a amico volo doctrinam n[on] e[st] bonitas doctrinae q[uod] me primum mouet
tam e[st] prius mouerat me bonitas amici ad eum amandum, &
ideo illum amo etiam n[on] proposita bonitate doctrinae, doctrinam
vero n[on] volo amico meo proposita bonitate amici, haec ergo e[st]
ista primo e[st] principia[m] amatur & mouet. unde absurda,
oia quae contra illam doctrinam infero praedictus Kather n[on] est
ad rem, neq[ue] e[st] negamus ho[m]i[n]em se verissime amare quando
vult tibi sanctatem, & multo magis q[uod] Deus amet se affectu[m] meo
quando vult tibi gloriam intrinsecam, sed negamus horem mo-
ueri semper a bonitate, quae in se videat[ur] ad volendum tibi bo-
num, n[on] e[st] e[st] necesse q[uod] velit tibi bonum q[uia] iam bonu[m] e[st] sed
ut bonu[m] sit. Deus a. n[on] solum e[st] obiectu[m] a matuum per motuum
etiam sui amoris, neq[ue] e[st] negamus t[ame]n etiam p[ro]p[ter] horem inueni
a sua bonitate ad diligendum se e[st] volendum tibi aliud bonum
sed diuini n[on] semper id e[st] necessarium, Deus a. qui ab in finis
sua bonitate necessitatur ad amandum se mouetur etiam ab
eadem bonitate, absq[ue] ideo e[st] obiectu[m] amatum simul e[st] motuum sui
amoris.

2do dicit num. 15. q[uod] n[on] bene arguitur ex
eo q[uod]

eo qd nā aliter amamus aliq obēta id fieri abq motu bonitatis
 cognita in nobis, Deus e. & Angeli & necessario amant sicut e.
 beati necessario amant Deum, & th ille amor n̄ fit abq bonita-
 te cognita in nā ipsa quā p̄natur. R̄ n̄ bene argui ex ne-
 cessitate amoris qd n̄ abq bonitate cognita in persone qua
 amatur neq id intendi in illo argto, sed ex corp̄ aliqut n̄ in
 id q̄cat habitu ad amandum sed p̄vob fatentur corūter Theologi
 qd n̄m̄m̄ nā sua propendit ad illud amorem, inde colligi
 n̄ requiri cognitionem bonitatis proprie, qd habitus acquisitus ad
 alia obēta amanda, ut ruggano, n̄ sp̄es bene ordinate illis volun-
 tatis, quā sp̄es, qd n̄ requirit ad amorem n̄m̄, hinc fit n̄ exigi
 habitum ad eum amorem, & in hoc sensu dicim̄, hōem scrip̄ura
 nā aliter amare, hoc ē, abq alia cognitione aut sp̄e sua boni-
 tatis.

Contra hoc fā arguit 3tio. qd nemo p̄ amari nisi
 ut bonus, aliq̄nā si p̄m̄ me amare e velle, mihi bonum
 n̄ cognita illa bonitate in me qua moueat, sic etiam potest amare
 Petrum e velle illi bonum n̄ cognita in illo bonitate quae me moueat,
 nulla e. p̄ differentia vā probabilis assignari; hoc e precipuum
 fundū contra hanc doctrinam.

Pro solutioe adverte, amare idem ē qd velle, bon-
 num alicui, hinc a. aliter respicit duo obēta, scilicet illum cui
 bonum volumus, & bonum ipsum volitum. obēta cui volumus
 bonum ē obēta principalis & magis proprie amatur, bonum vero
 ē obēta volitum & magis quidem proprie, sed th simpliciter & vere
 amatur, & in hoc debet semper apparere p̄o boni ut p̄imus illud
 nobis vel aly velle. in obēto. a. cui bonum volumus si sit ordinan-
 tum ab amante debet etiam apparere bonitas ut ametur p̄ se,
 si vero sit idem amans n̄ e. necesse, licet pot̄ apparere & mouere,
 ut diximus.

Ratio differentia desumitur ex ipsa nāe amoris
 qui ex se tendit ad coniungendam amantem cum obēto volun-
 tatis qd ē bonum, nam n̄vob per illud tractim̄ venim̄ ad nos,
 sic per affectum ferimur ad bonum ut nos cum illo uniam̄ &
 coniungamus. hinc fit ut affectus n̄ tendat ab obēta voluta nobis
 vel aly nisi appareant bona, qd per affectum volumus cum illis
 coniungi qd n̄ vellemus si n̄ eant bona. similiter quādo amicum
 aliqui n̄ e ei volumus bonum n̄ solum coniungimus per affectum
 cum bono illo voluto, sed multo magis cum amico cui illud volumus,
 n̄ e. aliter volumus illud bonum coniungere nobiscum nisi medio
 amico

amico quem prius coniungimus nobis per affectum & medio illo
coniungimus nobis illud bonum quod volumus amico. requiritur
ergo bonitas cognita in amico ut velimus coniungi cum ipso,
non possumus enim tendere per affectum ad coniungendum nos cum eo
quod extra nos nisi in eo appareat ratio boni, quae nos ad nexum
& ^{coniunctionem} alliciat. quando vero mihi melius volo hono-
rem v. g. a mo iudem meo cui volo illud bonum honoris, non tunc
requiritur cognitio bonitatis nisi in honore volito, quo me
per affectum coniungo, non in me, quia per illum affectum non ap-
peto coniunctionem aut nexum cum aliquo bono praeter honorem
quem mihi volendo eo ipso coniungo. illum affectum meum
ad coniungendum est illud meum non indigeo alio medio quando
illum mihi volo, sicut indigeo quando illum volo amico, quem
propterea oportet prius coniungere meum cum ipso ut medio
illo coniungat meum res volitae, ideo requiritur bonitas
in utroque scilicet in amico & in honore, non vero quando volo in me
aut honorem mihi.

Ita abiter adverte regulam illam non esse videndam quod
quando volo bonum alteri necesse est apparere bonitatem in eo cui
illud bonum volo, sed quod quando volo bonum mihi non apparet bonitas
motiva in meo, ut res est. Ita pars est aliquando et falsa, quia ali-
quando non me movet bonitas Petri ad volendum illud bonum, et con-
tra movet me bonitas mea ad volendum eorum bonum mihi.
prima pars est vera, quia ille qui ex affectu erga bonum castitatis se-
cundum se desiderat quod Petrus renunciet tentationi contra castitatem,
non semper movetur ex affectu amicitiae erga Petrum quem diligit
quia eius merita aut bonitatem, sed potest moveri ex affectu
erga bonam castitatem quod amat quod genus castitatis bonitatem,
et tunc desiderat per illud bonum a parte rei et coniungit se per
affectum cum illo bono utroque alio medio, et tunc Petrus nec est
motivum principale, imo nec obiectum proprie et dicitur amatum
per illum actum, sed sola bonitas castitatis est quae movet eum
proprie, amatur. tunc ergo solum requiritur bonitas in Petro
cui volumus bonum quando id volumus ex affectu erga ipsum
Petrum secundum se, quod in predicto casu non procedit.

Secunda vero pars, quod videtur potius contra moveri ad
a bonitate, quae apparet in nobis ad volendum nobis bonum, procedit
ex exemplo supra dicto Dei amantissimae ex motiva sua infi-
nita bonitatis, et ideo volentis tibi alia bona extrinseca, simili-
liter ergo potest moveri a bonitate quam in se videt ad amandum

sepe tunc nō solum vult sibi bonum: (sed hoc ē. n̄ est necesse. 99.
agnoscere in se aliquam bonitatem:) sed etiam coniungit se affectu
sive. cum seipso p̄ bonitatem quam h̄t, sicut se solum coniungere
cum alijs bonis a se distinctis, & quasi separando se a seipso ut
se cum sua bonitate, & cum seipso per affectum coniungat, qui
motus amandi diversus ē ab eo quem h̄t quando n̄ solum vult sibi
honorem v.g. p̄ bonum suum ē, nam hec tunc etiam amicit se,
n̄ tñ movetur a sua bonitate nec coniungitur secum affectivē
tanquam cum bono, sed solum cum honore a cuius sola bonitate
movetur.

Quarto arguit ille Author num. 22. q̄ ex hac
doctrina inferunt aliqui absurdū esse Auphoris, q̄ scilicet
amare mihi Deum sit actus virtutis Theologicae, q̄ principa-
le. motuum tunc ē bonitas Dei voliti n̄ bonitas mei ipsius
qui tō Deum volo, amare vero Deum Bte Virgini vel alieri
n̄ sit actus virtutis Theologicae, q̄ principale. motuum n̄ ē boni-
tas Dei voliti sed bonitas illius cui Deum voluimus, q̄ tñ conse-
quens videtur ex se satis absurdum. Rō illam n̄ ē necessario
concedendam in hac doctrina; q̄, ut diximus supra, agens de spe,
noster ille actus ē propria virtutis Theologicae, ad hanc
requiritur n̄ solum q̄ motuum sed etiam q̄ obiectū principalter
amatum sit Deus; quando a. amo mihi Deum q̄ bonū ē mihi,
habet ego aut bonitas qua in me appareat n̄ sit solum mo-
tus motuum, ego tñ eum obiectū principalter amatum, ut
dixi, Deus. a. licet ametur, n̄ tñ principalter sed quasi 2dario,
cum referat ad alterum cui amatur, q̄ sufficit ille actus de gene-
re a affectione virtutis Theologicae, licet motus proprie. pot
appellari Theologicis & reduci ad virtutem Charitatis, ut diximus
hoco citato.

Manet ergo doctrina illa satis probabilis & apta ad
explicandam quomodo n̄ sit idem habitus, q̄o mihi volo bonum
Charitatis, Temperantia, Prudentia etc, sed multiplex pro diver-
sitate bonorum qua mihi volo, q̄ licet consequenter regat P.
Ariaga num. 23. negari n̄ sit hoc ē. contra eorum Thomam
& Theologorum sensum; alioquin oēs fere virtutes p̄tinerent ad
eundem habitum, cum earum omnium honestates mihi velim, & vir-
tutes habitus desumi debeat per se ab unitate obiecti qui amantur
illa bona etiam quando aliquis vult utinam ipsi illam honestatem.
2da difficultas principalis contra doctrinam pre-
cedentem ē q̄ n̄c ipsa bonitas infinita Dei videtur esse
unicam

vincum simplex motuum sed multiglex, nam infinita affectio
Dei conflatur ex varijs affectionibus, quarum aliqua distinguuntur
realiter inter se quales sūt affectiones relative, alia vero distinguuntur
virtualiter vel ratione, quod sufficit ad designandos actus &
habitus, nam actus quo dicitur Deus per affectionem suam volun-
tatis rectissima dicitur ois ex parte. motus ultimus ab actu quo
diligitur per infinitam affectionem sua sapientia, & sic de alijs
attributis & loquendo etiam de motu finali ultimo & principali
habetur vincum motuum oim actuum charitatis.

Quod hec in Deo dicitur plures affectiones realiter
vel non distincta, eas tñ h. differe. ut dicitur motus, res e. & ma-
gula amantur quatenus sūt affectiones infinita, prout sic a.
iam inolebitur semper ex multo oimillarum affectionum. quando
v.g. amatur sapientia Dei, amatur q̄a sūt infinita affectio,
hoc ē, q̄a ita sūt sapientia ut potat eum identificari cum alio
affectionum divinarum. item quando amatur personam
sicuti amatur q̄a ē infinite affectio, hoc ē, q̄a potat eum identificari
cari etiam divinam qua eōra potat eum identificari cō divi-
nas affectiones, quare nulla vaguam affectione divina amatur
qua si amatur ut divina h. amatur, tñ identificatur mediate
vel immediate cum oibz affectionibus divinis, a quibus n. amatur
infinite affectio, q̄a infinita affectio cuiuslibet attributi vel per-
sonalitati consistit in hac identificacōe quam ois h. b. cum toto
cumulo affectionum.

Ex dictis patet primo cuius virtutis actus sūt
amor Dei q̄a beneficia nobis collat, plerumq. s. ē actus charitatis
a charitate sed imperatis a gratitudine, nam gratitudo ut
aliquem cultum offerat Deo pro beneficijs acceptis imperat
actum caritatis est qui nullo modo recipit beneficia accepta,
sed infinitam bonitatem Dei qua ē unigenitum finale illij
amoris. aliquando tñ actus charitatis pot habere pro obiecto bene-
ficia accepta, q̄a pot charitas diligere Deum q̄a infinitam boni-
tatem Dei qua recipiendos et beneficijs quibz nos protegitur, tunc
a. motuum n. h. beneficia sed bonitas divina a qua oriuntur
illa beneficia, ut notavit Suarez in presenti disp. j. sect. 2. num. 3.
lib. 2.

Infero 2do quomodo charitas sit virtus excellentissi-
ma virtus, virtus quidem, q̄a h. honestatem ex obiecto scilicet
bonitatem divinam qua per modum obiecti h. infinitam hones-
tatem, de quo diximus late agentes de bonitate & motiva.
vnde

vase etiam hō dicitur excellentissima omnium virtutum cum hāc 100.
obitu tale in quo respiciendae summa honestas obituaria inter omnes
honestates potissimum.

Haec vero amicitia inter homines ut viri S. Thomas
in 2° 2^{ae} q^o 13. ad 1. dicit problematice. potius a breviter
describere, nam vel amamus amicum pro bonitatem aliquam
honestam & dignam tali amore, vel non. Si motuum sit aliqua
bonitas tempore vel saltem a digna, tanto affectu certum est amari
illum & esse honestum. si vero bonitas quae placet in amico ha-
beret bonitatem obituariam qualis est castitas animi, integritas
vite, acumen ingenij, excellentia doctrinae, & his similia, nec
affectu excedit merita obituaria, tunc affectus erga amicum videtur
honestus cum intra suos limites bene se continet, nam sicut
honestum dicitur eum qui dignus est cultu & reverentia, cur non
erit etiam honestum amare illum qui dignus est amore digno modo
amatur cum moderatōe debita. De hoc videtur Petrus Corca
in 2° 2^{ae} disp. 7. qui latius hanc quaestionem tractat.

Quod ad dicere an & qualis potest esse amor dilectionis
ipsa erga Deum, & quomodo differat a dilectione cognata, de
hoc tibi dixi late in tractatu de Trinitate disp. 2. sect. 11.

SECTIO II

Utrum inter Deum et homines debetur vera
amicitia?

Res dubitandi oritur ex conditionibus quae corator requiruntur
ad veram amicitiam, quae sunt ad quatuor praecipuas reduci.
prima est ut amor mutus. id est ut amor benevolentiae
utrimque, qui est. amat aliquem pro utilitate vel commodum
suum & est amicus. 3ta ut amor sit utrimque cognitus, alio-
quin non erit redamans. 4ta est ut inter aequales. 5ta est hō
commodum & conuictum. quae conditiones deum potest ex parte
& Ethic. cap. 7. & lib. 9. & alibi, ex his a. conditionibus omnes fore
excepta prima, videntur deficere inter Deum & homines.

Quis tamen est vera sententia docet ratio veram amicitiam
sursum de modo loquendi scripturae in qua homines vobis vocant
passim amici Dei psal. 138: nimis honorati est amici tui
Deus. Geneth. 9: Abraham Dei amicus effectus est. Sap. 7.

part.

parvulus facti et amicitia Dei. Inia 45. semina Abrahā
familii Dei. Jacobi cap. 2. Abraham amicus Dei appellatū.
omitto alia loca ex Evangelio ubi Christus Lazarum et alios appel-
lat amicos, hoc e. potest fortasse explicari de Christo ut hōis, cum
quo n̄ repugnaret amicitia, licet repugnaret cum Deo.

Quod utem concludere, qd̄ amicitia iuxta eorum defi-
nitionem e. iuxta hōem s. Ethic. cap. 7. e. mutua affec-
tum benevolentia ipsorum, n̄ latens, e. ut aliqui addunt, in corā
& honestate fundata. hoc a. totum reperitur in amore mutuo
inter Deum & hōes, nam vivimus datur amor benevolentia,
nec Deum latet noſter amor, nec nos latet Dei affectus, scimus
e. certo nos amari in amamus e. vult. probabiliter possumus
terre absolute nos amari, nec ad veram amicitiam requiritur
notitia, e. dōens de affectu amici. fundatur etiam hic amor
in equitate & honestate, datur e. concilio bonorum, et e. hōis per
grāam participat in vnam nram, & e. hōes dūm hēctat.

Habet respondere ad ratio dubitandi in contrarium
& p̄dem dō attingit, ad consuetum hic etiam datur aliquomo-
do inter Deum & hōes, vultus e. loquitur confidenter ad Deum
quem sibi presentem credit per fidem, Deus etiam conversatur
cum hōis velata manu facie postea tū reatata & aperta.
inequalitas etiam maxima inter Deum & hōem licet im-
pariat amicitiam aequalitatis, n̄ tū illam quam hōes appella-
unt excellentia quā p̄t e. inter inaequales, quare licet ipse
hōes aliquando videatur negare veram amicitiam inter Deum
& hōes s. Ethic. cap. 7. s. lib. 2. magnorum moral. cap. 11.
aliqui tū eam videtur eam concedere s. Ethic. cap. 10. s. 14.
s. lib. 10. cap. 8. e. p̄dem licet ex hoc equitate p̄fectior amicitia
inter hōes aequales, ex alijs tū capitibus excedit quā e. inter
Deum & hōes, ita ut simpliciter sit multo p̄fectior iuxta regu-
las vere amicitiae, e. quibus videtur p̄t late tota in p̄nti dūp. 1.
sect. 3.

Difficultas celebris inter recentiores e. circa
eandem conditionem supra assignatam, nam licet ex parte hōis
certum sit dari affectum benevolentia erga Deum, quidem
gaudet de bono intrinseco Dei s. bonum Dei e. & vult e. bonum
Deo bona extrinseca qd̄ bona Dei, p̄t videtur in ipso Deo,
difficile s. e. explicare, hunc affectum ex parte hōis, Deus e.
n̄ vult bonum nostrum qd̄ bonum nostrum e. vult. in hoc, ad totum
hoc vult p̄t nostrum & p̄t nostram gloriam, vult e. p̄t nostrum
operatur

operibus & dicitur Prox. jo. & Apocal. j. ubi dicitur Deus Alpha 705.
& Omega, principium & finis. Isaia 44. ego me. ego me faciam.
unde Augustinus j. de doctrina Christiana cap. 37. dicitur Deum non frui
creaturis sed uti, quia in mirum non amat creaturas nisi ut invidia
ad suam gloriam. hoc autem videtur esse contra rationem veram amicitiae
quae non querit quae sua sit sed bonam amicitiam esse ipsam ut
docet S. Thomas infra q. 27. art. 2. & j. me. dicitur q. 26. art. 4.

Tunc difficultati non respondens de eodem modo. multi
dicunt non esse contra rationem perfectam amicitiae etiam humanae
quod bonum amicitiae referatur in suum ultimum finem, nam eo
ipso quod istud bonum sit creatum semper excellente vel implete
referatur ad Deum tanquam ad ultimum finem non honeste amicitiae
& ipsemet amicus non debito modo diligitur non amatur tanquam
ultimus finis sed tanquam aliquid referens in Deum. hanc
modum dicendi late explicat & tractatur Suarez tom. 2. de Religione
lib. 3. de habite Religionis cap. 2.

Hac tamen solutio destruit rationem amicitiae, nam si
bonum amicitiae referatur ad alium finem honestum siue ad
finem non honestum, si tamen non subsistat in amice erit amor concupiscentiae
vel alterius rationis, honestas autem finis non tollit rationem concupiscentiae
praesentiam, sed facit concupiscentiam honestam, si e. ego desidero
Petri sequentiam, quia quae ipse fuerit doctor ego facillime salvabor,
refero quidem bonum Petri in finem honestum meae salutis, non
tamen affectu amicitiae erga Petrum, nam tunc non eadem habetur generis
aequalitatem sed requiritur iuribus vultu operari, in eadem doctrinam
Artis 2. Ethic. cap. 4. & S. Thomas in 2. dicitur q. 19. art. 7 ad 3.
hoc est, ex affectu ad iustitiam, si non est actus amicitiae velle bonum
alteri nisi ^{hoc} quod velis quod bonum illi est.

Ratio autem a priori est quod amor amicitiae tendit in
amicum tanquam in finem cui, ut des factentur, si ergo est finis
cui non referatur ad alium finem cui, alioquin iam non subsistit amor
in ipso amico sed progreditur ad alium finem cui, & per consequens
amicitiae non erat finis sed vel erat medium vel saltem erat finis
quod utitur a. non amatur ^{amorem} amicitiae sed vultus finis cui,
unde si ^{amorem} amor non subsistit in hoc tanquam in fine
cui sed solum illum amat nisi subsistat in ipso Deo non habet verum
affectum amicitiae erga hominem. nec obstat bonum creatum non
ipso honeste amari existendo ultimum finem, aliud est enim ex
istendi portione ultimum finem, & hoc est malum, aliud vero non
referre actum ^{hoc} obiecta ad Deum ut ad ultimum finem, & hoc
non

non reddat malam amicitiam, aliter dicitur hoc requiri
ad affectum vere amicitiae, ut videmus.

Deo alij dicitur illam affectum quo Deus dili-
git hominem est vult illi bonum quia bonum hominis est, subesse quidem in
hominem est et affectum amicitiae, coeternum hunc eandem affectum
referri prius per alium affectum reflexum in ipsum Deum, nam
sicut in humanis et alijs ex affectu charitatis erga Deum impe-
rare ubi actum misericordiae vel etiam amicitiae humanae ut illi
actibus placeat Deo, qui actus habetunt potest in se obsequi fore
misericordiae vel amicitiae humanae, sicut extrinsece imperant
ab affectu charitatis; ita Deus ex charitate erga seipsum vult
habere actum amicitiae cum homine quia illi actus est erga obsequi con-
ducit ad gloriam ipsius Dei, ille in actu in seipso habet moralitatem
intrinsecam amplexum in cuius obsequio foreli vult, sicut extrinsece
referatur in alium finem charitatis erga ipsum Deum ab actu
imperante. hanc sententiam docet P. Lombardus in presenti dicitur 2.
num. 23. ubi affert Lemam et Terradum, ^{quod in merito} quia ipsi nihil dicunt
de actu imperante et eandem sententiam amplectuntur aliqui docti
recentiores. hoc autem modo videtur vitari oia absurda supra ad-
ducta, nam ex una parte ille affectus sit pro motivo adequato
intrinseco bonum hominis, atque de dicitur affectus amicitiae,
ex alia autem capite ille ipsi affectus referatur in bonitatem Dei, et
per consequens Deus semper est vicium motivum istorum omnium
affectuum et omnino obsequium divinae voluntatis, ut loquitur S. Tho-
mas et alij Theologi.

Quisquam ut haec contra differret ad huc est primo quod
sequeretur de istum Deum affectum qui ponit de affectu amicitiae
habet foreli vult bonum in se solam denotat hanc est quasi extrinsece
ab actu imperante, nam posito imperio si potest si cogit affectus ille
imperat, ac per consequens ille dicitur affectus habet moralitatem
imperantem ea quam participat ab affectu imperante a quo h
participat moralitatem amicitiae erga hominem sed a motu quo
Deus se diligit, h dabitur ergo in Deo moralitas amicitiae vel
misericordiae et similium virtutum, sed moralitas sola charitatis
erga se a qua oriuntur aliae virtutes morales. De a. posito illo
imperio affectus dicitur h habet propriam libertatem solum consistat ex
his quae dicuntur in Tractatu de libetibus humanis, ubi de si hanc
alibi imperato in propriam, nam sicut in nobis actu imperat frequen-
ter habet propriam libertatem, sed h imperat determinate pro hoc
radant, sed indeterminate pro aliqua temporis latitudine, ut
ibi

ibi notavimus, in Deo a se potest aliquis affectus imperari absolute 702.
quod imperari non determinate pro eodem in habitu aternitatis, et
per consequens nulla videtur reperiri differentia a qua Deus
affectus hanc notam libertatem.

Propter hoc arguitur aliqui limitant hanc sententiam,
et dicunt affectum illum amicitia non procedere, ex actu absoluto
quo Deus vult illum affectum habere, sed ex quadam peculiari
complacentia erga ipsam affectum quatenus ille affectus est bonus
Deus, quae complacentia licet non determinet, movet tamen ad eum af-
fectum habendum, et hoc sufficit proinde ille affectus referatur ex-
ternus, ut complacentiam precedentem in ipsum Deum cuius
amor est complacentia illa, et tamen affectus, deus hanc suam propri-
am libertatem et moralitatem et eam non procedat ex aliquo prin-
cipio determinante.

Haecciam solutio impugnetur primo, quia complacentia
simpliciter procedens tunc patet infra terminos mere complacentia
simpliciter videtur sufficere ad hoc, ut actus subsequens dicatur
referri in finem complacentiae, non videtur referri in aliquem
finem, nisi per ordinatum, oritur ex simpliciter complacentia in ipsum
actus qui ad ordinatum, oritur ex simpliciter complacentia in ipsum
actus non dicitur in finem complacentiae, et per consequens ille
affectus amicitiae et affectus huius non referentur simpliciter et
absolute a Deo in terminum.

Secundo principaliter impugnetur utrum modo dictum
proprie relatum, quod vel ille affectus Dei quo vult bonum hominis,
quod bonum hominis est, et affectus boni secundum se et procedendo ab
imperio amoris erga Deum, vel non. si dicatur primum, et tunc
illo imperio potest illigi in Deo amicitia, vera erga hominem, sed non
conceditur. si dicatur secundum, et non potest ille affectus esse obsequi alienius
imperii vel complacentiae directae, non est potest Deus velle illum datum
affectum nisi ut bonum, sed per se non est bonum secundum se, sed
bonum quatenus oritur ex illo imperio vel complacentia Dei
et non vult illam affectum nisi prout procedit ex illo imperio
vel complacentia. et actus imperii vel complacentiae ut pro
obsequio scriptum est summam bonitatem, non est inveniunt etiam
bonitatem in affectu sequenti quam vult propter eam quam
habet ab imperio vel complacentia quae terminatur ad ipsummet
affectum.

His ergo et alijs solutionibus omnis facilius Deo
Deum velle bonum hominis simul est immediate ex utroque motivo,
concluit

sentiam, q̄ n̄ aliquid probat haec ratio, probat etiam q̄d Deum 703.
amare. obitū creatum q̄ bonitatem solam creatam obitū tanquam
q̄ motuum adaequatum, q̄ hōd n̄ solūm operatur honeste, quando
hōd misericordiam q̄ Deum & q̄ bonum misericordiae simul, sed
etiam quando vult illud q̄ solūm bonum misericordiae, tanquam
q̄ motuum adaequatum & n̄ obitū secundum se. & talis honestas
hōd n̄ solūm inaequate, sed etiam adaequate pot̄ terminare
actum honestum. & Deus etiam poterit sine illo respectu ad
quam gloriam velle bonum creatum q̄ n̄rā solam utilitatem,
hoc. ad. n̄ concedimus.

2° primo fortasse n̄ vobis Deus sed etiam hōd tenet
ordinare & referre oīa obitū creata & oīs alios fines vult ad
Deum tanquam ad vltimum finem iuxta d̄ctinam S. Thoma,
in 2° d̄ct. 40. q. 1. art. 5. ad 6. & 7. & hec illa relata in hōe,
sufficiat si sit habitualis quatenus n̄ retractatur interfecta ordine,
in Deo t̄ n̄ p̄ dari relata habitualis, sed oīs relata debet ēē actualis
q̄ numerum Dei actualitatem. Unde d̄o ē facile. R̄d̄erit q̄
ēē vltimum inter voluntatem diuinam & h̄rā, nam sicut
Beatus ex visione clara Dei necessitatur ad amorem Dei, ita videt
necessitari ad nihil amandum sine relata in Deum si referri
pot̄ in ipsum, n̄m̄is ē. ~~scilicet~~ tepide amat Deum qui videns
sua opera placere & efferre gloriam Deo, n̄ refert oīa in Deum
tanquam in vltimum finem principaliter vultentem sed ad alios
quos fines vult illa eodem obitū, n̄rā t̄ voluntas in dia, sicut
n̄ necessitatur ad amandum Deum, ita nec ad querendum Deum
in his obitū que amat. Deus ergo q̄ centraliter & Beatus & effectus
sime amat se infinite adentes quam alij oēs Beati, necessitatur
perfectis ad sui amorem, & per consequens dimittit ad nihil extra
se volendum q̄ simul n̄ referat ad suam bonitatem tanquam ad
vltimum finem si referibile ē ad illam.

Dices: n̄ argui bene a coeternis Beatis ad Deum, nam
alij Beati n̄ solūm necessitantur ad amandum Deum, sed etiam ne-
cessitantur moraliter ad querendam semper & procurandam maiore
gloriam Dei, Deus a. n̄ h̄r talem necessitatem, aliquid Deus q̄
potuisset omittere. Incarnatōm virtū que erat aptior ad suam glori-
am quam alia media & Deus etiam n̄ h̄r eandem necessitatem
referendi oīa ad se quam int̄ coeterni Beati. P. Granada j. parte
tract. 2. de voluntate Dei disp. 3. dicit Deum etiam habere
necessitatem moralē eligendi & volendi semper in q̄ magis
conducit ad suam gloriam, patz d̄co potuisset moraliter n̄ eligere

Incar =

Incarnationem. hanc tñ sententiam impugnavi. late de Incarnate
dign. 2. sect. j.

Nunc ergo ad arguta. Si licet aly Beati necessitent
moraliter ex ratione clara Dei ad ^{potendam} ipsius gloriam in
quantum potest, Deum tñ n̄ necessitari, q̄ in Deo n̄ est ultimam
pora in sua rebus sua gloria nec potuisset unquam comparare
sibi tantam gloriam ut n̄ potuisset maiorem, in hauriendi von
agente n̄ p̄t ei necessitas p̄cedendi quantum p̄t, in vno a. casu
eadem dicitur de vno de Deo & aly Beatis, ut ois ex amore bonita-
tis divinae necessitentur pariter ad referenda oia obēta quæ voluit
in Deum tanquam in ultimum finem, Et ad nihil volendū nisi ex
affectu etiam illius infinite bonitatis, si ad illam referri p̄t, q̄
licet amore erga Deum clare vnum n̄ oritur necessitas velle
tale bonum ipsatum ad gloriam Dei, hoc e. bonum opponitur
alteri bono q̄ etiam afferre potest gloriam Deo, ille tñ amor Dei
clare vni maxime quando e amor finibus necessitat ad nihil
volendum vtile ad gloriam Dei q̄ n̄ ametur etiam q̄ illum, nam
ex suppositione q̄ illud obēta futurum e iam n̄ potest amare
illud saltem gloriam Dei quæ resultaret ex bono opposito. Et
cum ille amor Dei clare vni necessitet ad quærendam gloriam
Dei, in oibz quæ amplexum vel relinquimus, e in hoc casu n̄
potius iam velle hoc obēta simul gloriam Dei quæ resultaret
ex eius negatōe, consequens e ut debeamus vel n̄ optare hoc obēta
vel velle gloriam Dei quæ ex illo resultat. quæ vno magis mi-
tat in Deo qui infinite affectis se amat qui infinite amor licet
n̄ necessitet Deum ad volendum q̄ magis id q̄ magis conducit
ad suam gloriam, nam in his obētis n̄ datur ultimum, ut dixi,
necessitat tñ ad p̄cedendum de gloria quæ resultat Deo ex his
quæ de facto sūt, q̄ in his n̄ datur p̄cedens in infinitum, sed
terminus certus scilicet illam gloriam quam de facto afferunt Deo
hæc obēta.

Ad obiecta p̄t: si voluntas Dei h̄t p̄t p̄tuo facti
saltem partiali bonum vnum & p̄t creatur ab obēto creato
Et dependet ab obēto creato & est affectus vna maiorem p̄fec-
tionem obēti creato q̄ amat. His e aly similibz arguta et
satisfecimus in Tractatu de Scientia Dei, vbi diximus q̄ d̄m Dei termi-
nari etiam directe ad creaturas in scriptis, illas tñ n̄ de obētu pri-
marum sed secundariam scia d̄m q̄a tota p̄fectio primaria
scia divina vnum in ordine ad obēta creatur licet creatura impli-
carent contradictionem, e per consequens n̄ terminant sciam
Dei

Dei est huius scilicet Dei est infinita, perfecta sunt nunc. dicitur 104.
etiam si imperfecta ab obiecto creato, quia imperfecta ab illo est accipere
nam proportionem affectionum in ordine ad illud obiectum, multo magis
dependet ab illo, si non dependens illud quod non cadit ab aliqua causa,
cognitio a. Dei non cadit. Denique nec potest mensurari a affectione
sicut cum independenter ab obiecto habet infinitam affectionem per
ordinem ad obiectum creatum, ut dixi. eodem modo Deum debet in
presenti applicando eandem solutiones ad actum voluntatis in quod
se operantur insufficientes, ut considerandi, patet.

Obijciens 3tio: cur ergo si loquimur de amore Dei erga
creaturas dico sicut de caritate Dei circa easdem creaturas? diximus
et. Quia cognoscere creaturas in seipso etiam directe in ipsis, ita
ut hoc dicitur cognitio non habet pro motu etiam Dei, cur ergo non pote-
rit corrigi etiam sine imperfectione aliquis affectus Dei erga creaturas
qui non habet pro motu bonitatem Dei. Sed idem cum proportione.
Respondendum de actu voluntatis, nam sicut easdem scilicet rationem inordinabilem
habet duas finalitates ratione distinctas, alteram terminatam ad creatu-
ras in Deo, alteram ad creaturas in seipso, ita voluntas Dei eodem
terminatur per duas finalitates ratione distinctas, scilicet ad obiectum creatum,
per alteram terminatur ad illud in Deo, per alteram ad bonitatem
ipsius obiecti creati, quia in finalitate non necessarium correctionem
sicut prima est imperfectio non referendi obiectum amatum ad tamen
ultimam finem.

Obijciens 4to: quia vel Deus habet illa duo motus ita ut in
singula feratur tanquam in motum sufficientem, vel solum tanquam
in motum partiales. primum non videtur hoc dici, nam bonitas
creata ut talis non est motum sufficientem ut per ipsum solum Deus
aliquid velit. si vero dicat Deum iam tunc non videtur ponere in
Deo veram rationem amicitiae, liberalitatis etc. non est e. vera et perfecta
amicus qui ita laborat pro sua sanitate et pro commode amicitiae
ut non pro amicum solum non laboraret nec ab illo motu moveretur
sufficienter ad laborem, sed deinde dicitur videtur de aliis virtutibus
hinc tunc solum videtur hominem simpliciter carum, libentem, mi-
sericordem etc. quando ab eadem honestate sufficienter movetur
et parat et pro illa sola querat, qui est non est ita affectus non habet affectum
simpliciter ad illud obiectum sed semi affectum, atque ita potest dici etiam
semiamicus non vero amicus simpliciter.

De voluntate Dei tendere quidem in motum
amicitiae vel misericordiae tanquam in motum aliquomodo
sufficientem, hoc est, tale, ut si per impossibile reperiretur sine alio
motu

motus gloria. Ad hoc potest terminare voluntatem Dei & Deum illud amplectere. nunquam tamen de facto potest regere sine illo alio motu, quia semper resultat gloria Dei ex ipso obiecto & Deus non potest non velle, sed in ximo, suam gloriam quae resultat ex obiecto quae de facto dantur. ad veram. a. amicitiam vel misericordiam sufficit talis affectus erga ea motus. ut si de facto potest impedi sine gloria Dei ad hoc, illa Deum amplectere. summus non impediret eandem Dei gloriam.

Quinto denique obijcis S. Thomas 1 parte 2 q. 19 art. 1. ad 3. c. de iud. art. 2 ad 2. ubi dicit bonitatem Dei esse unicam. Sed cogitatum motum divinae voluntatis ita ut non habeat aliquid motus unam etiam partialem. affert a. S. Thomas ibi exemplum huius potentis potentiam dulcem pro caritatem erga delectationem, & subdit Deum non ipsa se habere, neq. e. vult aliquid pro se habere sed solum pro suam bonitatem. huius doctrine consonat Augustinus supra ad dicit dicens Deum non frui nobis sed uti, hoc est non habere nos pro fine sed pro medio ad suam gloriam. si a. ipsa huius est finis partem partialis iam potest Deus dici operari pro duos fines, sicut qui sumeret potest pro caritatem & pro delectationem potest Deus non solum dici uti huius sed etiam frui.

Et in his locis non potest clarum mentem S. Thomae nam in vltimis verbis ita concludit: Et sic sicut Deus alia a se igitur illi quod est etiam suam, ita alia a se vult voluntatem bonitatem suam, videmus a. in Tractatu de Deo loco citato Deum cognoscere etiam creaturas in seipso directe, licet ipsa non dicant, obiectum primarium est multo minus motum divinae illius, ut supra diximus, ita ergo in eodem sensu regit Deus et eius bonitas dicitur motum et finis principalis divinae voluntatis, quia ille solum requiritur ad affectionem infinitam voluntatis divinae, & quia coetera omnia non mouentur cum nihil influat affectionis in divinam voluntatem, non tamen negat S. Thomas habere Deum alios fines magis principales, loquitur. Expressio de obiecto principali, & hoc dicitur esse solum Deum, ut constat ex dicto art. 1. ad 3. tertium e. a. ad ipsa gloria Dei extrinseca quam Deo intendit & etiam finis intenti, & in illis aliis quibus contra Deum, non est obiectum principale a partem, ut supra diximus. Et modo non excluduntur motus aliam virtutum licet concludant ab hoc quod est obiectum principale voluntatis divinae, inuestitur cum ipse S. Thomas 1. contra gentes cap. 93. concludit in Deo voluntatem, ad quam non dicit regere deum bonitatem & communiter rationis. Et 1 parte 2 q. 21. probat late de aliis virtutibus moralibus quod dicitur formaliter in Deo, quod gloriam Dei non potest nisi formaliter afficeret Deus erga honestatem earum virtutum.

denique

demum ad Augustinum dicens illum non negare quod Deus amet ius.
 hominem amore appetit et pro bonum hominis, sed solum quod pro
 fruatur nobis, hoc est, amet nos ad suum fructum, nam licet
 Deus velit hoc bonum, hoc tamen non facit pro beatitudinem suam,
 aut emolumentum, sed pro suam bonitatem et utilitatem nostram,
 in quo sensu addit capite sequenti illum vnum esse ad nostram utilita-
 tem, ad Dei timore bonitatem, hinc ita ut ad aequatum motum
 dicit esse bonitatem Dei, sed ad excludendam utilitatem gratia
 Deo redundat.

DISPUTATIO II

De augmento Charitatis.

Haec est praecipua et gravis sane controversia, huius maxime, de qualitate
 agunt hinc videntes, qui omnes in eadem sententia conveniunt, quam fere
 et optime pronuntiat Suarez tom. 3. de Sana lib. 9. per plura capita.
 nos breviter comprehendemus eandem doctrinam, ut postea ex professo
 disputemus de augmento meriti per maiorem durationem actus.

SECTIO I.

An per actus remissos augetur habitus Charitatis?

Suppono primo habitum gratiae et charitatis non esse aequalem sed inae-
 qualem in hominibus iudicis, sicut futura etiam est inaequalis beatitudo
 aeternalis in patria quae illis habitibus correspondet, si catholicum
 dogma contra haereticos antiquiores et recentiores late probat
 idem Suarez dicto lib. 9. cap. 5.

Suppono 2do hoc gratiam et charitatem augeri in eodem
 homine ita ut mane maiore sit quam antea, ut constat ex Inno. sess. 6.
 cap. 10. et can. 29. et 32. et colligitur clare ex scriptura et Patribus,
 quorum loca congerit idem Suarez ibi et num. 6. datur. a. hoc augmen-
 tum regulariter per sancta et bona opera, per opera quidem et opere
 operantis, per sancta vero ex opere operato.

Suppono 3to nunquam de facto pervenire gratiam
 viatoris